

Regeringen, Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss av Slutbetänkande SOU 2022:21 – Rätt för klimatet

Sammanfattning

Länsstyrelsen ser positivt på att regeringen utreder olika möjligheter till att ge klimataspekter större tyngd i miljöbalken och ställer sig bakom många, men inte alla, förslag som slutbetänkandet redovisar.

Specifika synpunkter

Del I Främja bidrag till klimatomställningen

4.1 En klimatanpassad platsvalsregel

Vi stöder utredningens förslag i detta avsnitt. Den paragraf som finns idag rymmer egentligen redan idag möjligheten, men det är bra att förtydliga klimatperspektivet för att underlätta att göra bättre avvägning av användning av mark och vattenområden. Valet av plats har avgörande betydelse men behovet av verksamheten och verksamhetens klimatperspektiv behöver också finnas med i bedömningen.

4.2 En ny avvägningsregel i 2 kap. miljöbalken

Vi delar utredningens uppfattning om att inte införa en avvägningsregel.

4.3 Vägledning Totalförsvarets intressen

Vi stöder utredningens förslag. En vägledning som underlättar vägning mellan olika intressen skulle vara till stor nytta för länsstyrelsernas arbete och är avgörande för olika samhällsaktörers investeringar inom vind- och solkraft. Det krävs dock att vägledningen är tillräckligt ingående, så att den medger enskilda avvägningar som berör skyddsområden i frågor som omfattar Försvarmaktens sekretess.

4.4 Klimat som särskilt intresse i 3 kap. miljöbalken

Utredningen föreslår ingen förändring och vi delar den uppfattningen.

4.5 Bedömning av miljökvalitetsnormer, skydd av områden och biologisk mångfald enligt 5, 7 och 8 kap. miljöbalken

Vi stöder utredningens förslag och delar även utredningens bedömning att det varken är lämpligt eller möjligt att skapa ett större rättsligt

utrymme för att väga in klimat i miljöbalken i relation till miljökvalitetsnormer för vatten. Vi tolkar att ökade dispensmöjligheter kopplat till 7 kap i MB, är undantag och främst rör biotopskydd och strandskydd, inte vattenskyddsområden som också omfattas av 7 kap.

4.6 Regeringens tillåtlighetsprövning

Utredningen föreslår ingen förändring och vi delar den uppfattningen.

4.7 Andra sätt att främja bidrag till klimatomställningen

Vi delar utredningens bedömningar i detta avsnitt och håller särskilt med om behovet att korta prövningsprocesserna. Länsstyrelsen deltar i regeringsuppdraget om kortare ledtider för nätkoncessioner som visar att länsstyrelserna till hög grad redan har effektiva prövningsprocesser och att de största tidsvinsterna finns att hämta i andra delar av prövningsprocessen för koncessioner.

Del II Underlätta byggandet av elnät

6.2 Elnät i planeringen

1. Energi- och klimatplanering ska ses över

Vi stöder förslaget om att regionala planeringsunderlag och handlingsplaner för energi- och klimat ska tas fram av Länsstyrelsen. En stärkt roll och resurser för arbetet som kan underlätta elektrifieringen välkomnas. Det är viktigt för stabila energipriser att ha en tydlig och långsiktig strategi för hur elproduktionen och elanvändningen i samhället ska utvecklas.

Vi stöder även förslaget om att se över kommunal energiplanering, där kommunernas målsättningar behöver harmonisera med regionala och nationella målsättningar.

Vi välkomnar även en översyn av samordning/samverkan mellan kommuner, regioner och länsstyrelsen om nätutvecklingsplaner i förhållande till utvecklingsstrategier och fysisk planering.

2. Stärkt vägledning för fysisk planering

Vi stöder att Boverket får i uppdrag att se över vägledningen kring plan- och bygglagen (2010:900) och elnät.

6.3 Tydligare prövning av linjekoncessioner

Vi stöder förslaget inom detta avsnitt. Länsstyrelsen håller med ett tydligt fokus på lämplighetsprövningen. Miljöfrågorna kommer att vara än

mer viktiga i framtiden och behöver utredas tidigt i konsessionsprocessen.

6.4 Bedömningen av luftledning respektive kabel

Vi stöder förslagen inom detta avsnitt. Det är positivt att valet mellan luftledning och markkabel förtydligas men att möjligheten till markkabel finns kvar om fördelarna skulle överväga. Vi vill särskilt framhålla vikten av förslag till ändring i förordningen (2021:808) om nätkoncession, där 6 a § medger möjligheten att välja markkabel när en luftledning kan befaras föranleda skada eller olägenhet av väsentlig betydelse för människors hälsa eller miljön, vilket även omfattar hushållning av mark- och vattenresurser av betydelse för de areella näringarna.

6.5 Förhandsbesked om en anläggnings lämplighet vid linjekoncession

Vi stöder förslaget inom detta avsnitt.

6.6 Undantag från vissa förbud

Vi stöder förslaget inom detta avsnitt. Det är dock viktigt att effekterna av förslaget följs upp noga. Ett ökat intresse för större solcellsparkar på mark, kan leda till en ökad efterfrågan på tidigare ”ointressanta” platser inom strandskyddat område. Detta kan leda till en icke-önskad påverkan på allmänhetens tillträde samt växt- och djurliv.

Del III Transporteffektivt samhälle

8.1 Transportsystemets klimatomställning och ett transporteffektivt samhälle

Vi stöder utredningens bedömning om att transportsystemets omställning stå på tre ben: transporteffektivt samhälle, hållbara förnybara drivmedel inklusive elektrifiering samt energieffektiva fordon och fartyg.

8.2 Transportplanering för ett transporteffektivt samhälle

Länsstyrelsen stöder förslagen inom detta avsnitt. Förslagen att ändra Trafikverkets instruktion så att myndigheten får i uppgift att verka för ett transporteffektivt samhälle och att ta fram och tillhandahålla scenarier för trafikutvecklingen är bra. Det är särskilt viktiga för de långsiktiga klimatmålen att Trafikverket kan bistå andra planeringsansvariga myndigheter vid utarbetandet av regionalt anpassade transportsценарier. Samhällsekonomiska analyser behöver styra investeringarna i transportinfrastrukturen och då är det viktigt att samma metoder användas i jämförelser så att utredningar av projekt är jämförbara i en samhällsekonomisk analys.

8.3 Transportvillkor bör regleras i miljöbalken

Vi stöder förslaget inom detta avsnitt och vill särskilt framhålla att det är viktigt att det finns möjlighet till en viss flexibilitet i villkoren som reglerar transporter. Olika typer av verksamhetsutövare uppvisar stora skillnader när det gäller behov av transporter och rådighet över de transporter som berörs av verksamheten.

8.4 Utvecklade stadsmiljöavtal

Länsstyrelsen stöder förslagen inom detta avsnitt. Det är positivt att stadsmiljöavtalen utvecklas. Det finns även behov av en kompletterande stimulans så att även mindre kommuner och orter kan få stöd i omställningen till ett hållbart transportsystem. Det är också i linje med förslaget om uppdrag till Trafikverket för att stödja andra aktörer, exempelvis små kommuner.

8.5 Fyrstegsprincipen i miljöbedömningar av planer med betydande miljöpåverkan.

Länsstyrelsen stöder förslagen inom detta avsnitt, att ge Trafikverket i uppgift att stödja aktörer, exempelvis små kommuner, är en värdefull insats för att främja arbetet i riktning mot gemensamma målsättningar.

8.6 Länsstyrelsens roll i fysisk planering.

Länsstyrelsen stöder delvis förslagen inom detta avsnitt. Ett förtydligande i Länsstyrelsens roll att verka för ett transporteffektivt samhälle välkomnas. För att kunna verka för transporteffektiva åtgärder, krävs det att rätt kompetenser finns i organisationen samt att det finns utrymme för stödjande och samverkansfrämjande insatser i planeringsprocesserna. Kompetens inom infrastrukturplanering är inte självklar på alla länsstyrelser i och med att regionerna har planeringsansvaret för länstransportplanerna. Kompetensförsörjning och främjande insatser kräver ökade resurser.

Länsstyrelsen motsätter sig dock förslaget om att länsstyrelsen i ett granskningsyttrande över ett planförslag ska ta upp transporteffektivitet. Detta på grund av att det inte är en ingripandegrund och därmed inte stämmer överens med länsstyrelsens uppgifter i granskningskedet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Maria Arnholm med klimat- och energisamordnare Per-Anders Persson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Maria Levin och tf enhetschef Ulrica Nymberg, miljöskyddshandläggare Oliva Emanuelsson, vattenhandläggare Linda Westeson, samhällsplaneringshandläggare Karin Nilsson, länsarkitekt Leila Aalto, naturskyddshandläggare Karin

Kanterud, enhetschef Anders Meijer, handläggare Johan Karlson och
länsjurist Saramaria Johansson medverkat.